Schotse Geloofsbelijdenis

Het voorwoord

De Geloofsbelijdenis, beleden en geloofd door de protestanten in het koninkrijk Schotland, door hen in het Parlement bekendgemaakt, en door de Staten daarvan bekrachtigd en goedgekeurd als heilzame en gezonde leer, gegrond op de onfeilbare waarheid van Gods Woord.

MATTH. 24. En dit blijde bericht van het Koninkrijk zal in de gehele wereld gepredikt worden tot een getuigenis voor alle volken, en dan zal het einde komen.

De Staten van Schotland, met de inwoners daarvan die het heilig Evangelie van Christus Jezus belijden, aan hun landgenoten en aan alle andere koninkrijken en volken die met hen dezelfde Heere Jezus belijden, wensen genade, barmhartigheid en vrede van God de Vader van onze Heere Jezus Christus, met de Geest van rechtvaardig oordeel, tot groet.

Lang hebben wij ernaar gedorst (geliefde broeders) de wereld bekend te maken met de hoofdsom van de leer die wij belijden, en om welke wij smaad en gevaar hebben verduurd. Maar zo groot is de woede van Satan geweest tegen ons, en tegen de eeuwige waarheid van Christus Jezus, die nu onlangs opnieuw onder ons geboren is, dat ons tot op deze dag geen tijd gegund is om ons geweten te ontlasten, zoals wij allerliefst gedaan zouden hebben: want hoe wij een heel jaar lang heen en weer geslingerd zijn, weet het grootste deel van Europa (naar wij veronderstellen) wel. Maar nu wij door de oneindige goedheid van onze God (die de zijnen die verdrukt worden nooit volkomen laat beschaamd worden) boven verwachting enige rust en vrijheid verkregen hebben, konden wij niet nalaten deze korte en eenvoudige belijdenis uit te geven van zodanige leer als ons is voorgesteld en als wij geloven en belijden; deels tot voldoening van onze broeders, van wie de harten, daaraan twijfelen wij niet, gewond zijn geweest en nog zijn door het hatelijke schelden van hen die nog niet hebben geleerd goed te spreken; en deels om de mond te stoppen van onbeschaamde lasteraars, die stoutmoedig veroordelen wat zij noch gehoord noch verstaan hebben. Niet dat wij menen dat de verkankerde boosaardigheid van zulken door deze eenvoudige belijdenis kan worden genezen; nee, wij weten dat de zoete reuk van het Evangelie de kinderen des verderfs tot de dood is en zal zijn. Maar wij hebben voornamelijk het oog op onze zwakke en tere broeders, aan wie wij de grond van ons hart zouden willen meedelen, opdat zij niet verontrust of meegesleept worden door de veelheid van geruchten die Satan tegen ons verspreidt, om deze onze allergodvruchtigste onderneming te verijdelen; en wij betuigen dat, indien iemand in deze onze belijdenis enig artikel of enige uitspraak zal opmerken die strijdt met Gods heilig Woord, het hem moge behagen ons uit zijn goedheid en omwille van de

christelijke liefde daarvan schriftelijk te vermanen; en wij beloven hem op onze eer en trouw voldoening uit de mond van God (dat is, uit zijn heilige Schriften), of anders verbetering van hetgeen hij zal bewijzen verkeerd te zijn. Want wij nemen God tot getuige in ons geweten dat wij van harte alle ketterse sekten en alle leraars van dwaalleer verfoeien, en dat wij met alle ootmoed de zuiverheid van het Evangelie van Christus omhelzen, dat de enige spijs van onze zielen is, en ons daarom zo kostbaar, dat wij besloten zijn het uiterste wereldse gevaar te lijden, liever dan dat wij ons daarvan zouden laten beroven. Want hiervan zijn wij ten stelligste overtuigd, dat al wie Christus Jezus verloochent of zich voor Hem schaamt in de tegenwoordigheid van de mensen, verloochend zal worden voor de Vader en voor zijn heilige engelen. En daarom nemen wij ons vast voor, door de bijstand van de machtige Geest van diezelfde onze Heere Jezus, tot het einde te blijven in de belijdenis van dit ons geloof, volgens de artikelen die volgen.

I - Van God

WIJ belijden en erkennen één enige God, *Deut. 6.4. 1 Kor. 8.6. Jes. 44.4, 5. 1 Tim. 1.17. 1 Kon. 8.17. 2 Kron. 8 18. Ps. 139.7, 8. Gen. 17.1. 1 Tim. 6.15, 16 Ex. 3.14, 15. Matth. 28.19. 1 Joh. 5.7. Gen. 1.1. Hebr. 11.3. Hand. 17.28. Spr. 16.4.* Die alleen wij moeten aanhangen, Die alleen wij moeten dienen, Die alleen wij moeten aanbidden, en op Wie alleen wij ons vertrouwen moeten stellen; Die eeuwig is, oneindig, onmetelijk, onbegrijpelijk, almachtig, onzienlijk, één in wezen, en toch onderscheiden in drie Personen, de Vader, de Zoon en de Heilige Geest; door Wie, zo belijden en geloven wij, alle dingen in de hemel en op de aarde, zowel zienlijke als onzienlijke, geschapen zijn, in hun bestaan onderhouden worden, en geregeerd en geleid worden door zijn ondoorgrondelijke voorzienigheid, tot zulk een einde als zijn eeuwige wijsheid, goedheid en rechtvaardigheid hun bestemd heeft, tot openbaring van zijn eigen heerlijkheid.

II - Van de schepping van de mens

WIJ belijden en erkennen dat deze onze God de mens geschapen heeft (namelijk *Gen. 1.26, 27.* onze eerste vader Adam), uit wie God ook de vrouw vormde, enz. *Kol. 3.10.* naar zijn eigen beeld en gelijkenis; aan wie Hij wijsheid, heerschappij, gerechtigheid, vrije wil en een klare kennis van Zichzelf gaf, zodat in de gehele natuur van de mens geen onvolmaaktheid kon worden opgemerkt. Van deze eer en volmaaktheid zijn man en vrouw beiden gevallen: de vrouw, *Ef. 4 24 Gen. 3.6. Gen. 2.17.* doordat zij door de slang bedrogen werd, en de man, doordat hij aan de stem van de vrouw gehoorzaamde, beiden samenspannend tegen de soevereine Majesteit van God, Die tevoren met uitdrukkelijke woorden de dood gedreigd had, indien zij het zouden wagen van de verboden boom te eten.

III - Van de erfzonde

DOOR deze overtreding, gewoonlijk de erfzonde genoemd, werd het beeld van God in de mens volkomen geschonden, *Ps. 51.5. Rom. 5 10. Rom. 7.5. 2 Tim. 2.26. Ef. 2.2, 3. Rom. 5.14, 12. Rom. 6.23. Joh. 3 5. Rom. 5.1. Fil. 1.29.* en hij en zijn nakomelingen werden van nature vijanden van God, slaven van Satan, dienaren van de zonde, zodat de eeuwige dood macht en heerschappij heeft gehad en zal hebben over allen die niet van boven wedergeboren zijn geweest, zijn of zullen worden; welke wedergeboorte gewerkt wordt door de kracht van de Heilige Geest, Die in de harten van de uitverkorenen van God een zeker geloof werkt in de beloften van God, die ons in zijn Woord geopenbaard zijn; door welk geloof zij Christus Jezus aangrijpen, met de genaden en weldaden die in Hem beloofd zijn.

IV - Van de openbaring van de beloften

Want dit geloven wij standvastig, dat God, na de vreselijke en afschuwelijke afval van de mens van zijn gehoorzaamheid, *Gen. 3.15. Gen. 3.9. Gen. 12 3. Gen. 15 5, 6. 2 Sam. 7.14. Jes. 7.14 Jes. 9 6 Hagg. 2.6 Joh. 8.56.* Adam opnieuw zocht, hem riep, zijn zonde bestrafte, hem daarvan overtuigde, en hem ten slotte een allervreugdevolste belofte deed, namelijk dat het zaad van de vrouw de kop van de slang zou vermorzelen, dat is, dat Hij de werken van de duivel zou verbreken; welke belofte, zoals zij van tijd tot tijd herhaald en duidelijker gemaakt werd, zo ook met vreugde omhelsd en zeer standvastig vastgehouden werd door alle gelovigen, van Adam tot Noach, van Noach tot Abraham, en van Abraham tot David, en zo verder tot de menswording van Jezus Christus; die allen (wij bedoelen de gelovige vaderen) onder de wet de vreugdevolle dagen van Christus Jezus zagen en zich verheugden.

V - De voortduring, de vermeerdering en de bewaring van zijn Kerk

Ezech. 6.5, 6.7, 8, 9, enz. WIJ geloven zeer standvastig dat God in alle eeuwen zijn Kerk bewaard, onderwezen, vermenigvuldigd, geëerd en versierd heeft, en haar uit de dood tot het leven geroepen heeft, *Gen. 12.1. Gen. 13.1. Ex. 1.1 Ex. 1.20. Joz. 1.3. & 23 4 1 Sam. 10.1. 1 Sam. 16 13 2 Sam. 7 12 2 Kon. 17.15, 16,* enz. van Adam af tot de komst van CHRISTUS JEZUS in het vlees. Want Abraham riep Hij uit het land van zijn vader; hem onderwees Hij, zijn zaad vermenigvuldigde Hij, datzelve bewaarde Hij wonderlijk en verloste het nog wonderlijker uit de slavernij en tirannie van Farao; hun gaf Hij zijn wetten, inzettingen en ceremoniën. Hen deed Hij het land Kanaän bezitten; hun gaf Hij, na de richters en na Saul, David tot koning, aan wie Hij de belofte deed dat uit de vrucht van zijn lendenen er een voor eeuwig op zijn koninklijke troon zou zitten. Tot ditzelfde volk zond Hij van tijd tot tijd profeten om hen terug te brengen op de rechte weg van hun God, waarvan zij dikwijls door afgoderij afweken. En hoewel Hij, om hun hardnekkige verachting van de gerechtigheid, genoodzaakt was hen over te geven in de handen van hun vijanden, *2 Kon. 24. 3, 4,* enz. zoals Hij tevoren door de mond van Mozes gedreigd had, zodat de heilige stad verwoest werd, *Deut. 28.36, 38,* enz. de tempel met vuur verbrand, *2 Kon.*

25.1. Dan. 9 2. Ezra 1, enz. *Hagg. 1 14. Zach. 3.1.* en het gehele land zeventig jaren lang woest gelaten, toch bracht Hij hen uit barmhartigheid weer terug naar Jeruzalem, waar de stad en de tempel herbouwd werden; en zij bleven, tegen alle verzoekingen en aanvallen van Satan in, bestaan totdat de Messias kwam, overeenkomstig de belofte.

VI - Van de menswording van Christus Jezus

Toen de volheid van de tijd gekomen was, *Gal. 4 4. Luk. 1.31. Matth. 1.18. Matth. 2.1. Rom. 1.3. Matth. 1.23.* Joh. 1.2.45. *1 Tim. 2 5.* zond God zijn Zoon, zijn eeuwige Wijsheid, het wezen van zijn eigen heerlijkheid, in deze wereld; Die de menselijke natuur aannam uit het wezen van een vrouw, namelijk van een maagd, en dat door de werking van de Heilige Geest; en zo werd geboren het rechtvaardige zaad van David, de Engel van de grote raad van God, de ware beloofde Messias, Die wij erkennen en belijden Immanuël te zijn, waarachtig God en waarachtig mens, twee volkomen naturen verenigd en samengevoegd in één persoon. Door deze onze belijdenis veroordelen wij de verdoemelijke en verderfelijke ketterijen van Arius, Marcion, Eutyches, Nestorius en dergelijken, die ofwel de eeuwigheid van zijn Godheid ofwel de waarheid van zijn menselijke natuur loochenen, of die vermengen, of ook die scheiden.

VII - Waarom de Middelaar waarachtig God en waarachtig mens moest zijn

WIJ erkennen en belijden *Ef. 1.3.4, 15, 6.* dat deze allerwonderlijkste vereniging tussen de Godheid en de mensheid van Christus Jezus voortkwam uit het eeuwige en onveranderlijke besluit van God, waaruit ook onze zaligheid voortspruit en waarvan zij afhangt.

VIII - Van de verkiezing

Want diezelfde eeuwige God en Vader, *Ef. 1.11. Matth. 25 34. Ef. 1 21, 22. Hebr. 2.7, 8. Ps. 22.11. Hebr. 13.20. 1 Petr. 2.24.* & 5. Die ons uit louter genade in Christus Jezus, zijn Zoon, verkoren heeft voordat de grondlegging van de wereld gelegd werd, heeft Hem aangesteld tot ons Hoofd, onze Broeder, onze Herder en de grote Opziener van onze zielen. Maar omdat de vijandschap tussen de gerechtigheid van God en onze zonden zodanig was dat geen vlees uit zichzelf tot God had kunnen of mogen komen, was het nodig dat de Zoon van God tot ons zou neerdalen *Ps. 130.3. Ps. 143.3. 1 Tim. 2.5.* en Zich een lichaam van ons lichaam, vlees van ons vlees en been van onze benen zou aannemen, en zo de volmaakte Middelaar tussen God en de mens zou worden; Die zovelen als in Hem geloven macht geeft kinderen van God te worden, *Joh. 1.12. Joh. 20.17.* zoals Hij Zelf getuigt: Ik vaar op naar mijn Vader en uw Vader, naar mijn God en uw God. Door deze allerheiligste broederschap wordt al wat wij in Adam verloren hebben ons weer teruggegeven. En om deze reden vrezen wij in het geheel niet God

onze Vader te noemen, niet zozeer omdat Hij ons geschapen heeft (wat wij met de verworpenen gemeen hebben), als wel omdat Hij ons zijn enige Zoon gegeven heeft om onze Broeder te zijn, *Rom. 5.17, 18.19.* en ons genade gegeven heeft om Hem te erkennen en te omhelzen als onze enige Middelaar, zoals hiervoor gezegd is. Verder moest de Messias en Verlosser waarachtig God en waarachtig mens zijn, *Rom. 8.15. Gal. 4.6. Hand. 17.26. Hebr. 2.11, 12. 1 Petr. 3 18. Jes. 53.8. Hand. 2.4. 1 Joh. 1 2.* omdat Hij de straf moest lijden die voor onze overtredingen verschuldigd was, en Zichzelf moest stellen voor het aangezicht van het oordeel van zijn Vader, om als in onze persoon te lijden voor onze overtreding en ongehoorzaamheid, en door de dood hem te overwinnen die de bewerker van de dood was. Maar omdat de Godheid alleen de dood niet kon lijden, en evenmin de mensheid alleen die kon overwinnen, heeft Hij beide samengevoegd in één persoon, *Hand. 20 28. 1 Tim. 3.16. Joh. 3.16.* opdat de zwakheid van de ene zou lijden en aan de dood onderworpen zou zijn (die wij verdiend hadden), en de oneindige en onoverwinnelijke kracht van de andere, namelijk van de Godheid, zou zegevieren en ons leven, vrijheid en eeuwigdurende overwinning zou verwerven; en zo belijden wij het en geloven wij het zonder enige twijfel.

IX - Christus' dood, lijden, begrafenis, enz.

Hebr. 10.1, 12. Jes. 53.5. Hebr. 1 2.3. Joh. 1.29. Matth. 26.11. Deut. 21.23. Mark. 15.1, 2. Gal. 3.13. Luk. 23.1, 2. Matth. 26.38. 2 Kor. 5. Hebr. 9 12. Hebr. 10.5. Dat onze Heere Jezus Zichzelf als een vrijwillig offer aan zijn Vader voor ons heeft opgeofferd; dat Hij de tegenspraak van zondaren heeft verdragen; dat Hij om onze overtredingen verwond en geplaagd is; dat Hij, het reine en onschuldige Lam van GOD zijnde, veroordeeld werd in de tegenwoordigheid van een aardse rechter, opdat wij vrijgesproken zouden worden voor de rechterstoel van onze God; dat Hij niet alleen de wrede dood van het kruis geleden heeft (dat door het vonnis van God vervloekt was), maar ook dat Hij voor een tijd de toorn van zijn Vader geleden heeft, die de zondaren verdiend hadden. Maar toch betuigen wij dat Hij de enige welbeminde en gezegende Zoon van zijn Vader bleef, ook te midden van zijn angst en foltering, die Hij naar lichaam en ziel geleden heeft, om de volle genoegdoening te doen voor de zonden van zijn volk. Daarna belijden en betuigen wij dat er geen ander offer voor de zonden overblijft; en als iemand dat beweert, aarzelen wij in het geheel niet te betuigen dat zulken lasteraars zijn van de dood van Christus en van de eeuwigdurende reiniging en genoegdoening die ons daardoor verworven is.

X - De opstanding

WIJ geloven zonder twijfel dat, aangezien het onmogelijk was dat de smarten van de dood de Bewerker van het leven in slavernij zouden houden, *Hand. 2.23. Hand. 3.26. Rom. 6.5, 11. Hand. 2.24 Rom. 4 25. Hebr. 2.14, 15. Matth. 28 Joh. 20.27* & 21.7. onze Heere Jezus, gekruisigd, gestorven en begraven, Die nedergedaald is ter helle, is opgestaan tot onze rechtvaardiging, en, door hem te verbreken die de bewerker van de dood

was, het leven weer heeft gebracht tot ons die aan de dood en aan de slavernij daarvan onderworpen waren. Wij weten dat zijn opstanding bevestigd werd door het getuigenis van zijn eigen vijanden; door de opstanding van de doden, *Luk. 24.41, 42, 43.* wier graven opengingen, en zij stonden op en verschenen aan velen binnen de stad Jeruzalem. Zij werd ook bevestigd door het getuigenis van engelen, en door de zinnen en het oordeel van zijn apostelen en van anderen, die met Hem omgang hadden en met Hem aten en dronken na zijn opstanding. *Joh. 21.12, 13.*

XI - De hemelvaart

WIJ twijfelen er in het geheel niet aan *Luk. 24.51. Hand. 1.9. Matth. 28.6. Matth. 16.9. Luk. 24 6. Joh. 20.9. Matth. 28 18. 1 Joh. 2.1. 1 Tim. 2.5. Ps. 110 1. Matth. 22 44. Matth. 12 36. Luk. 20.42.43 Hand. 1.1. Hand. 3.19. 1 Thess. 1.4, 5, 6, 7, 8.* of hetzelfde lichaam dat uit de maagd geboren werd, gekruisigd werd, stierf en begraven werd, en dat weer opstond, is opgevaren naar de hemelen, tot vervulling van alle dingen; waar Hij in onze naam en tot onze troost alle macht in de hemel en op de aarde ontvangen heeft; waar Hij zit aan de rechterhand van de Vader, op de troon gezet in zijn Koninkrijk, Voorspraak en enige Middelaar voor ons; welke heerlijkheid, eer en voorrecht Hij alleen onder de broeders zal bezitten, totdat al zijn vijanden gemaakt zijn tot een voetbank van zijn voeten, zoals wij zonder twijfel geloven dat zij zullen worden in het laatste oordeel; tot de voltrekking waarvan, zo geloven wij zeker, dezelfde onze Heere Jezus zichtbaar en openlijk zal wederkeren, zoals Hij gezien werd op te varen. En dan, zo geloven wij vast, zal de tijd van verkoeling en van de wederoprichting van alle dingen komen, *Matth. 25.34. Openb. 21.27. Jes. 66.24 Matth. 25.41. Mark. 9.44, 46, 48* zodat zij die van het begin af geweld, onrecht en ongelijk geleden hebben om der gerechtigheid wil, de gelukzalige onsterfelijkheid zullen beërven die van het begin af beloofd is. Maar daarentegen zullen de hardnekkigen, de wreden, de ongehoorzamen, de verdrukkers, de onreinen, de overspelers en allerlei ongelovige mensen geworpen worden in de kerker van de buitenste duisternis, *Matth. 22.13. 2 Petr. 3 11. 2 Kor. 5.11. Luk. 21.28. Joh. 15.4,* enz. *Jes. 7.14. Ef. 1.22. Kol. 1.18. Hebr. 9.11, 15. Hebr. 10.21. 1 Joh. 2.1. 1 Tim. 2.5.* waar hun worm niet zal sterven en hun vuur ook niet zal worden uitgeblust; de gedachtenis van welke dag, en van het oordeel dat daarop voltrokken zal worden, voor ons niet alleen een teugel is waardoor onze vleselijke lusten bedwongen worden, maar ook zulk een onschatbare troost, dat noch het dreigen van wereldse vorsten, noch ook de vrees voor de tijdelijke dood en het tegenwoordige gevaar ons kan bewegen die gezegende gemeenschap te verzaken en te verlaten die wij, de leden, hebben met ons Hoofd en enige Middelaar Christus Jezus; Die wij belijden en betuigen de beloofde Messias te zijn, het enige Hoofd van de Kerk, onze rechtvaardige Wetgever, onze enige Hogepriester, Voorspraak en Middelaar. Indien een mens of een engel het waagt zich in zijn eer en ambten in te dringen, dan verafschuwen en verfoeien wij hen ten enenmale, als lasteraars van onze soevereine en opperste Regeerder Christus Jezus.

XII - Het geloof in de Heilige Geest

Dit ons geloof *Matth. 16.17. Joh. 14 26. Joh. 14.11. Hand. 5.4. Joh. 16.13. Kol. 2.13. Ef. 2.1. Joh. 9.39. Openb. 3.13.* en de verzekerdheid daarvan komt niet voort uit vlees en bloed, dat wil zeggen, uit geen natuurlijke krachten in ons, maar is de inblazing van de Heilige Geest, Die wij belijden God te zijn, gelijk aan de Vader en aan de Zoon; Die ons heiligt en ons door zijn eigen werking in alle waarheid leidt; zonder Wie wij voor altijd vijanden van God zouden blijven en onwetend van zijn Zoon Christus Jezus. Want van nature zijn wij zo dood, zo verkeerd en blind, dat wij noch kunnen voelen wanneer wij gestoken worden, noch het licht zien wanneer het schijnt, noch instemmen met de wil van God wanneer die geopenbaard wordt, tenzij de Geest van de Heere Jezus levend maakt wat dood is, *Matth. 17.17. Matth. 9.19. Luk. 9 41. Joh. 6 63. Micha 7.8. 1 Kon. 8.8. Ps. 100.3. Rom. 5.10. Joh. 3.5. Tit. 3.5. Rom. 5 8. Fil. 3.9. Fil. 1.6. 2 Kor. 3.5. Ef. 1 6.* de duisternis van ons verstand wegneemt en onze hardnekkige harten buigt tot gehoorzaamheid aan zijn gezegende wil. En zoals wij belijden dat God de Vader ons geschapen heeft toen wij niet waren, en dat zijn Zoon, onze Heere Jezus, ons verlost heeft toen wij zijn vijanden waren, zo belijden wij ook dat de Heilige Geest ons heiligt en wederbaart zonder enig aanzien van enige verdienste die van ons uitgaat, hetzij vóór, hetzij na onze wedergeboorte. Om dit ene nog met duidelijker woorden te zeggen: zoals wij ons gewillig ontdoen van alle eer en roem van onze eigen schepping en verlossing, zo doen wij dat ook van onze wedergeboorte en heiligmaking; want uit onszelf zijn wij niet bekwaam één goede gedachte te denken, maar Hij Die het goede werk in ons begonnen heeft, is de enige Die ons daarin doet volharden, tot lof en heerlijkheid van zijn onverdiende genade.

XIII - De oorzaak van de goede werken

Ef. 2.10. Fil. 2.13. Joh. 15.5. Rom. 8.9. ZODAT wij belijden dat de oorzaak van de goede werken niet de vrije wil is, maar de Geest van de Heere Jezus, Die, door een waar geloof in onze harten wonende, zulke goede werken voortbrengt als God voor ons bereid heeft om daarin te wandelen. Want dit bevestigen wij zeer vrijmoedig, dat het godslastering is te zeggen dat Christus Jezus blijft in het hart van zulken in wie geen Geest der heiligmaking is. En daarom vrezen wij niet te bevestigen dat moordenaars, verdrukkers, wrede vervolgers, overspelers, hoereerders, onreinen, afgodendienaars, dronkaards, dieven en alle werkers der ongerechtigheid noch een waar geloof hebben, noch enig deel aan de Geest der heiligmaking, Die van de Heere Jezus uitgaat, zolang zij hardnekkig in hun goddeloosheid volharden. Want zodra de Geest van de Heere Jezus (Die Gods uitverkoren kinderen door een waar geloof ontvangen) bezit neemt van het hart van enig mens, *Rom. 7.15, 16, 17.* zo spoedig wederbaart en vernieuwt Hij diezelfde mens, zodat hij begint te haten wat hij tevoren liefhad, en begint lief te hebben wat hij tevoren haatte; *Gal. 5.17.* en daaruit komt die voortdurende strijd voort die er is tussen het vlees en de Geest in Gods kinderen, terwijl het vlees en de natuurlijke mens (naar hun eigen verdorvenheid) begeert naar dingen die hem aangenaam en verlustigend zijn, morrt in tegenspoed, zich verheft in voorspoed, en op elk ogenblik geneigd en gereed is de Majesteit van God te beledigen; *Rom. 8 16. Rom. 7.24. Rom. 8 22. Ef. 4.17, 18, 19.* maar de Geest van God, Die met onze geest getuigt dat wij kinderen van God zijn, doet ons de duivel weerstaan,

vuile genoegens verfoeien, in Gods tegenwoordigheid zuchten om verlossing uit deze slavernij van de verdorvenheid, en ten slotte zegevieren over de zonde, zodat zij niet heerst in onze sterfelijke lichamen. Deze strijd hebben de vleselijke mensen niet, *2 Tim. 2.26.* omdat zij van Gods Geest ontbloot zijn, maar zij volgen en gehoorzamen de zonde met gretigheid en zonder berouw, al naar de duivel en hun verdorven lusten hen aansporen. Maar de kinderen van God (zoals hiervoor gezegd is) strijden tegen de zonde, snikken en treuren wanneer zij bemerken dat zij tot ongerechtigheid verzocht worden, en als zij vallen, staan zij weer op met ernstig en ongeveinsd berouw; en deze dingen doen zij niet door hun eigen kracht, maar de kracht van onze Heere Jezus (zonder Wie zij niets zouden kunnen doen) werkt in hen al wat goed is. *Joh. 15 5.*

XIV - Welke werken voor God als goed gerekend worden

WIJ belijden en erkennen *Ex. 20.3,* enz. *Deut. 4.7,* enz. dat God aan de mens zijn heilige wet gegeven heeft, waarin niet alleen verboden worden al zulke werken als zijn goddelijke Majesteit mishagen en beledigen, maar ook geboden worden al zulke als Hem behagen en die Hij beloofd heeft te belonen. En deze werken zijn van tweeërlei soort: de ene worden gedaan tot eer van God, de andere tot nut van onze naasten; *Luk. 1.75. Micha 6.7.* en beide hebben de geopenbaarde wil van God tot hun verzekering. Eén God te hebben, Hem te aanbidden en te eren, Hem in al onze noden aan te roepen, zijn heilige Naam te eerbiedigen, zijn Woord te horen, het te geloven, aan zijn heilige sacramenten deel te hebben, zijn de werken van de eerste tafel. *Ef. 6.17. Ezech. 22.1,* enz. *1 Kor. 6.19, 20 1 Thess. 4.4, 5, 6 Jer. 22.3 9 9,* enz. Vader en moeder te eren, en vorsten, regeerders en hogere machten; hen lief te hebben, hen te ondersteunen, ja, hun bevelen te gehoorzamen (voor zover die niet strijden met het gebod van God); het leven van onschuldigen te redden, de tirannie te beteugelen, de verdrukten te verdedigen, onze lichamen rein en heilig te houden, *Jes. 50.1,* enz. *1 Thess. 4 6. Rom. 13.2. Ezech. 22.13. 1 Joh. 3 4.* in soberheid en matigheid te leven, rechtvaardig met alle mensen te handelen, zowel in woord als in daad, en ten slotte de begeerte om onze naaste schade te doen te onderdrukken, zijn de goede werken van de tweede tafel, die God zeer welgevallig en aangenaam zijn, omdat deze werken door Hemzelf geboden zijn. Het tegendeel daarvan is een allerhatelijkste zonde, die Hem altijd mishaagt en Hem tot toorn verwekt; zoals: niet Hem alleen aan te roepen wanneer wij in nood zijn, zijn Woord niet met eerbied te horen, het te verachten en te versmaden, afgoden te hebben of te aanbidden, afgoderij te handhaven en te verdedigen, de eerbiedwaardige Naam van God licht te achten, de sacramenten van Christus Jezus te ontheiligen, te misbruiken of te verachten, *Rom. 14.23.* ongehoorzaam te zijn aan of weerstand te bieden aan iemand die God in gezag heeft gesteld (zolang zij de grenzen van hun ambt niet overschrijden), te moorden of daarin toe te stemmen, *Hebr. 11.6.* haat te dragen, of toe te laten dat onschuldig bloed vergoten wordt, *1 Sam. 15.22.* als wij het kunnen verhinderen; en ten slotte belijden en bevestigen wij dat de overtreding van enig ander gebod van de eerste of de tweede tafel zonde is, *1 Kor. 10.31.* waardoor Gods brandend ongenoegen ontstoken wordt tegen de hoogmoedige en ondankbare wereld. *1 Joh. 3.4.* Zodat wij bevestigen dat goede werken alleen die zijn welke gedaan worden in het geloof en op het gebod van

God, Die in zijn wet heeft uitgedrukt wat de dingen zijn die Hem behagen; *Jes. 29.13.* en boze werken, zo bevestigen wij, zijn niet alleen die welke uitdrukkelijk tegen Gods gebod gedaan worden, *Matth. 15.9.* maar ook die welke in zaken van religie en van de aanbidding van God geen andere verzekering hebben dan de vinding en het goeddunken van de mens, *Mark. 7.7.* die God van het begin af altijd verworpen heeft, zoals wij door de profeet Jesaja en door onze Meester Christus Jezus geleerd worden met deze woorden: Tevergeefs eren zij Mij, lerende leringen die geboden van mensen zijn.

XV - De volmaaktheid van de wet en de onvolmaaktheid van de mens

Lev. 18.5. Gal. 3.12. 1 Tim. 1.8. Rom. 7.12. Ps. 19.7, 8, 9. Deut. 5.29. Rom. 10.3. 1 Kon. 8.46. 2 Kron. 6.36. Pred. 7.22. Spr. 20.9. 1 Joh. 1.8. Joh. 1.18. Rom. 10.4. Gal. 3 13. Deut. 27.26. Fil. 2.15. Jes. 64.6. Luk. 17.10. De wet van God belijden en erkennen wij zeer rechtvaardig, zeer billijk, zeer heilig en zeer volmaakt te zijn, gebiedende die dingen die, in volmaaktheid volbracht, leven zouden kunnen geven en de mens tot de eeuwige gelukzaligheid brengen. Maar onze natuur is zo verdorven, zo zwak en onvolmaakt, dat wij nooit de werken van de wet in volmaaktheid kunnen vervullen; ja, als wij zeggen dat wij geen zonde hebben (zelfs nadat wij wedergeboren zijn), dan misleiden wij onszelf, en de waarheid van God is niet in ons. En daarom moeten wij Christus Jezus aangrijpen met zijn gerechtigheid en genoegdoening, Die het einde en de vervulling van de wet is voor allen die geloven; door Wie wij in deze vrijheid gesteld zijn, dat de vloek en vervloeking van God niet op ons valt, hoewel wij haar niet in alle punten vervullen. Want God de Vader, ons aanschouwende in het lichaam van zijn Zoon Christus Jezus, aanvaardt onze onvolmaakte gehoorzaamheid alsof zij volmaakt was, en bedekt onze werken, die met vele vlekken bezoedeld zijn, met de gerechtigheid van zijn Zoon. Wij bedoelen niet dat wij zo in vrijheid gesteld zijn dat wij aan de wet geen gehoorzaamheid verschuldigd zijn (want dat hebben wij hiervoor duidelijk beleden), maar dit bevestigen wij, dat geen mens op aarde (Christus Jezus alleen uitgezonderd) met de daad die gehoorzaamheid aan de wet gegeven heeft, geeft of zal geven, die de wet eist. Maar wanneer wij alle dingen gedaan hebben, moeten wij neervallen en ongeveinsd belijden dat wij onnutte dienstknechten zijn. En daarom, al wie zich beroemt op de verdiensten van zijn eigen werken, of zijn vertrouwen stelt op werken van overdadigheid, die beroemt zich op iets wat niet is, en stelt zijn vertrouwen op verdoemelijke afgoderij.

XVI - Van de Kerk

ZOALS wij geloven in één God, de Vader, de Zoon en de Heilige Geest, zo geloven wij ook zeer ernstig *Matth. 28.20.* dat er van het begin af een Kerk geweest is, nu is, *Ef. 1.4. Kol. 1.18.* en tot het einde van de wereld zijn zal, dat wil zeggen, een gezelschap en menigte van mensen, door God verkoren, die Hem recht aanbidden en omhelzen door een waar geloof in Christus Jezus, *Ef. 5.23, 24, 25, 26.* Die het enige Hoofd van diezelfde Kerk is, welke ook het lichaam en de bruid van Christus Jezus

is; welke Kerk katholiek is, dat is, algemeen, omdat zij de uitverkorenen omvat van alle eeuwen, alle koninkrijken, volken en talen, hetzij zij uit de Joden, hetzij zij uit de heidenen zijn, die gemeenschap of omgang hebben met God de Vader en met zijn Zoon Christus Jezus, *Openb. 7.8.* door de heiligmaking van zijn Heilige Geest; en daarom wordt zij genoemd de gemeenschap, niet van onheilige mensen, maar van de heiligen, *Ef. 2.19.* die als burgers van het hemelse Jeruzalem het genot hebben van de allerkostbaarste weldaden, namelijk van één God, één Heere Jezus, één geloof en één doop; buiten welke Kerk er noch leven noch eeuwige gelukzaligheid is. En daarom verfoeien wij ten enenmale de godslastering van hen die beweren dat mensen die naar billijkheid en rechtvaardigheid leven, zalig zullen worden, welke religie zij ook beleden hebben. Want zoals er zonder Christus Jezus noch leven noch zaligheid is, zo zal niemand daaraan deel hebben dan zulken als de Vader aan zijn Zoon Christus Jezus gegeven heeft, en zij die te zijner tijd tot Hem komen, zijn leer belijden *Joh. 5.24. Joh. 17.6. 2 Tim. 2.19 Joh. 13.14. Ef. 1.10. Kol. 1.10. Hebr. 12.4.* en in Hem geloven (wij begrijpen de kinderen met de gelovige ouders daaronder). Deze Kerk is onzichtbaar, alleen aan God bekend, Die alleen weet wie Hij verkoren heeft; en zij omvat (zoals gezegd is) zowel de uitverkorenen die ontslapen zijn (gewoonlijk de triomferende Kerk genoemd) als hen die nog leven en tegen de zonde en Satan strijden, en hen die hierna zullen leven.

XVII - De onsterfelijkheid van de zielen

De ontslapen uitverkorenen zijn in vrede *Openb. 14.13. Jes. 25. 8. Openb. 7.16, 17. Openb. 21.4. Openb. 16.10, 11 Jes. 66.24. Mark. 9.44, 46, 48.* en rusten van hun arbeid; niet dat zij slapen en tot een zekere vergetelheid komen (zoals sommige fantastische geesten beweren), maar dat zij verlost zijn van alle vrees, alle kwelling en alle verzoeking, waaraan wij en alle uitverkorenen van God in dit leven onderworpen zijn, en daarom dragen wij de naam van de strijdende Kerk. Zoals daarentegen de ontslapen verworpenen en ongelovigen angst, *Luk. 23.43. Luk. 16.24, 25.* kwelling en pijn hebben die niet kan worden uitgedrukt; zodat noch de enen noch de anderen in zulk een slaap zijn dat zij geen vreugde of kwelling voelen, zoals de gelijkenis van Christus Jezus in het zestiende hoofdstuk van Lukas, zijn woorden tot de moordenaar *Openb. 6.9, 10.* en deze woorden van de zielen die onder het altaar roepen: O Heere, Gij Die rechtvaardig en waarachtig zijt, hoe lang zult Gij ons bloed niet wreken op hen die op de aarde wonen, duidelijk getuigen.

XVIII - Van de kentekenen waardoor de ware Kerk van de valse onderscheiden wordt, en wie rechter zal zijn over de leer

Omdat Satan van het begin af gepoogd heeft zijn verderfelijke synagoge te tooien met de titel van de Kerk van God, *Gen. 4.8. Gen. 21.9. Gen. 27.41. Matth. 23.34. Joh. 15.18, 19.* en de harten van wrede moordenaars heeft ontstoken om de ware Kerk en haar leden te vervolgen, te kwellen en te verontrusten, zoals Kaïn deed met Abel, Ismaël met Izak, Ezau met Jakob, en het gehele priesterdom van de Joden met Jezus

Christus Zelf *Joh. 11 35. Joh. 15.20, 24.* en met zijn apostelen na Hem, is het een zeer noodzakelijke zaak dat de ware Kerk van de vuile synagoge onderscheiden wordt door duidelijke en volmaakte kentekenen, *Hand. 4.1,* enz. *Hand. 5.17,* enz. *Gen. 4 1. Ps. 48.1, 2.* opdat wij niet, bedrogen zijnde, tot onze eigen verdoemenis het ene voor het andere aannemen en omhelzen. De kentekenen, tekenen en zekere merktekenen waardoor de onbevlekte bruid van Christus Jezus gekend wordt van de afschuwelijke hoer, de boosaardige kerk, *Matth. 5.35. Joh. 12.42. Ef. 2.20. Hand. 2.42.* zijn, zo bevestigen wij, noch ouderdom, noch aangematigde titel, noch opvolging in rechte lijn, noch een aangewezen plaats, noch een menigte van mensen die enige dwaling goedkeurt. Want Kaïn werd in leeftijd en titel boven Abel en Seth gesteld; Jeruzalem had voorrang boven alle plaatsen van de aarde, *Joh. 10, 27.* waar ook de priesters waren die in rechte lijn van Aäron afstamden, en een grotere menigte volgde de schriftgeleerden, *Joh. 18.37.* farizeeën en priesters dan er ongeveinsd in Christus Jezus en zijn leer geloofden en die goedkeurden; *1 Kor. 1 13.* en toch zal (naar wij veronderstellen) niemand met een gezond oordeel toegeven dat iemand van de voornoemden de Kerk van God was. De kentekenen dan van de ware Kerk van God, zo geloven, belijden en betuigen wij, zijn ten eerste de ware prediking van het Woord van God, *1 Kor. 11.20, 23.* waarin God Zich aan ons geopenbaard heeft, zoals de geschriften van de profeten en apostelen verklaren; *Matth. 28 19 20 Mark. 16.15. Rom. 4 11. Matth. 18 20. 1 Kor. 1.2. 2 Kor. 1.1. Gal. 1 2. Ef. 1 1. Hand. 16.9, 10.18.* ten tweede, de rechte bediening van de sacramenten van Christus Jezus, die met het woord en de belofte van God verbonden moeten zijn, om die in onze harten te verzegelen en te bevestigen; ten laatste, de kerkelijke tucht, oprecht bediend zoals Gods Woord voorschrijft, waardoor de ondeugd onderdrukt en de deugd gevoed wordt. Waar dan deze voornoemde kentekenen gezien worden en enige tijd voortduren (al is het getal nog zo klein, boven twee of drie), daar is zonder enige twijfel de ware Kerk van Christus, Die volgens zijn belofte in het midden van hen is; *1 Kor. 1.* enz. *Hand. 20.17,* enz. *Joh. 20.31. 2 Tim. 3 16 17 2 Petr. 1 20, 21.* niet die algemene (waarvan wij hiervoor gesproken hebben), maar een bijzondere, zoals die was in Korinthe, Galatië, Efeze en andere plaatsen, waarin de bediening door Paulus geplant was, en die door hemzelf de gemeenten van God genoemd werden. En zulke kerken, belijden wij, de inwoners van het koninkrijk Schotland, belijders van Christus Jezus, te hebben in onze steden, dorpen en gereformeerde plaatsen. Want de leer die in onze kerken geleerd wordt, is vervat in het geschreven Woord van God, namelijk in de boeken van het Nieuwe en het Oude Testament; wij bedoelen die boeken die van oudsher als canoniek beschouwd zijn, waarin, zo bevestigen wij, alle dingen die tot de zaligheid van het mensdom geloofd moeten worden, genoegzaam uitgedrukt zijn. *Joh. 5 29.* De uitlegging daarvan, belijden wij, komt noch aan enig bijzonder of openbaar persoon toe, noch ook aan enige kerk vanwege enige voorrang of enig voorrecht, persoonlijk of plaatselijk, dat de ene boven de andere heeft, maar komt toe aan de Geest van God, *Ef. 4 4* door Wie ook de Schrift geschreven is. Wanneer er dan onenigheid ontstaat over het rechte verstand van enige plaats of uitspraak van de Schrift, of over de hervorming van enig misbruik binnen de Kerk van God, moeten wij niet zozeer letten op wat mensen vóór ons gezegd en gedaan hebben, als wel op hetgeen de Heilige Geest eenstemmig spreekt in het lichaam van de Schriften, en op hetgeen Christus Jezus Zelf deed en beval te doen. Want dit is een zaak die algemeen wordt toegestemd, dat de Geest van God, Die de Geest van eenheid is, in niets met Zichzelf

in strijd is. Indien dan de uitlegging, bepaling of uitspraak van enige leraar, kerk of concilie strijdt met het duidelijke Woord van God, geschreven in enige andere plaats van de Schrift, dan is het een zeer zekere zaak dat daarin niet het ware verstand en de ware bedoeling van de Heilige Geest is, al zouden concilies, koninkrijken en volken die goedgekeurd en aangenomen hebben. Want wij durven geen uitlegging aannemen en toelaten die strijdt met enig hoofdpunt van ons geloof, of met enige andere duidelijke tekst van de Schrift, of ook met de regel van de liefde.

XIX - Het gezag van de Schriften

ZOALS wij geloven en belijden dat de Schriften van God genoegzaam zijn om de mens Gods te onderwijzen en volmaakt te maken, *2 Tim. 3.16, 17* zo bevestigen en betuigen wij dat het gezag daarvan uit God is, en noch van mensen noch van engelen afhangt. Wij bevestigen daarom dat zulken die beweren dat de Schriften geen ander gezag hebben dan dat wat zij van de Kerk ontvangen, lasteraars zijn tegen God en de ware Kerk onrecht aandoen, die altijd de stem van haar eigen Bruidegom en Herder hoort en gehoorzaamt, *Joh. 10.27.* maar zich niet aanmatigt daarover meesteres te zijn.

XX - Van de algemene concilies, van hun macht, gezag en de reden van hun bijeenkomst

ZOALS wij niet lichtvaardig veroordelen wat godvrezende mannen, in algemene concilies wettig bijeengekomen, ons hebben voorgesteld, *Gal. 2.11, 12, 13, 14.* zo durven wij zonder rechtmatig onderzoek niet aannemen al wat de mensen wordt opgedrongen *1 Tim. 4.1, 2, 3. Kol. 2.18, 19, 20, 21, 22, 23.* onder de naam van algemene concilies. Want het is duidelijk dat, zoals zij mensen waren, sommigen van hen ook kennelijk gedwaald hebben, en dat in zaken van groot gewicht en belang. Voor zover dan het concilie de bepaling en het gebod dat het geeft bewijst uit het duidelijke Woord van God, voor zover eerbiedigen en omhelzen wij die. Maar indien mensen onder de naam van een concilie voorwenden ons nieuwe artikelen van ons geloof te smeden, of inzettingen te maken die met het Woord van God strijden, *Hand. 15.1,* enz. dan moeten wij die ten enenmale verwerpen als de leer van duivelen, die onze zielen van de stem van onze enige God aftrekt om de leringen en inzettingen van mensen te volgen. De reden dan waarom algemene concilies bijeenkwamen, *1 Tim. 3.15. Hebr. 3.2. 1 Kor. 14.40.* was niet om enige eeuwigdurende wet te maken (die God tevoren niet gemaakt had), noch ook om nieuwe artikelen van ons geloof te smeden, noch om het Woord van God gezag te geven, en veel minder om iets tot zijn Woord te maken, of tot de ware uitlegging daarvan, wat niet tevoren door zijn heilige wil in zijn Woord was uitgedrukt. Maar de reden van de concilies (wij bedoelen van zulke die de naam van concilies verdienden) was deels de weerlegging van ketterijen, en het afleggen van een openbare belijdenis van hun geloof voor het nageslacht dat volgen zou, wat zij beide deden door het gezag van Gods geschreven Woord, en niet door enige mening of enig voorrecht dat zij niet zouden kunnen dwalen omdat zij algemeen vergaderd waren. En dit achten wij de voornaamste reden van de algemene

concilies geweest te zijn. De andere was dat goede orde en regeling in de Kerk zouden worden ingesteld en onderhouden, in welke (als in het huis van God) het betaamt dat alle dingen eerlijk en met orde geschieden; niet dat wij menen dat één regeling en één orde in de ceremoniën voor alle eeuwen, tijden en plaatsen kan worden vastgesteld; want zoals de ceremoniën (zulke als de mensen bedacht hebben) slechts tijdelijk zijn, zo kunnen en moeten zij veranderd worden wanneer zij eerder het bijgeloof voeden dan dat zij de Kerk die ze gebruikt stichten.

XXI - Van de sacramenten

ZOALS de vaderen onder de wet, *Gen. 17.10. Ex. 12.32. Gen. 17.4. Num. 9.13.* behalve de waarheid van de offers, twee voorname sacramenten hadden, namelijk de besnijdenis en het pascha, en zij die deze verachtten en versmaadden niet voor Gods volk werden gerekend, zo erkennen en belijden wij dat wij nu, in de tijd van het Evangelie, alleen twee voorname sacramenten hebben, door de Heere Jezus ingesteld en bevolen om gebruikt te worden door allen die voor leden van zijn lichaam gerekend willen worden, namelijk *Matth. 28.19. Mark. 16.17. Matth. 26.26. Mark. 14.22. Luk. 22.19. 1 Kor. 11.24.* & 10.16. de doop en het Avondmaal of de tafel van de Heere Jezus, genoemd de gemeenschap van zijn lichaam en bloed. En deze sacramenten (zowel die van het Oude als die van het Nieuwe Testament) zijn door God ingesteld, niet alleen om een zichtbaar onderscheid te maken tussen zijn volk en hen die buiten zijn verbond waren, maar ook om het geloof van zijn kinderen te oefenen, en om door het deelhebben aan diezelfde sacramenten in hun harten te verzegelen de verzekerdheid van zijn belofte, en van die allergezegendste verbinding, vereniging en gemeenschap die de uitverkorenen hebben met hun Hoofd, Christus Jezus. En zo veroordelen wij ten enenmale de ijdelheid van hen die beweren dat de sacramenten niets anders zijn dan naakte en blote tekenen. *Rom. 6.3, 4, 5. Gal. 3.27.* Nee, wij geloven zeker dat wij door de doop in Jezus Christus worden ingeplant, om deelgenoten te worden van zijn gerechtigheid, waardoor onze zonden bedekt en vergeven worden; en ook dat in het Avondmaal, recht gebruikt, Christus Jezus zo met ons verenigd wordt dat Hij de ware voeding en spijs van onze zielen wordt. Niet dat wij ons enige transsubstantiatie van het brood in het natuurlijke lichaam van Christus en van de wijn in zijn natuurlijke bloed inbeelden (zoals de papisten verderfelijk geleerd en verdoemelijk geloofd hebben); maar deze vereniging en gemeenschap die wij hebben met het lichaam en bloed van Christus Jezus in het rechte gebruik van de sacramenten, wordt gewerkt door de werking van de Heilige Geest, Die ons door een waar geloof boven alle dingen verheft die zichtbaar, *Mark. 16.19. Luk. 24.51. Hand. 1.11. Hand. 3.21. 1 Kor. 10,* enz. vleselijk en aards zijn, en ons doet voeden met het lichaam en bloed van Christus Jezus, dat eenmaal voor ons gebroken en vergoten is, dat nu in de hemel is en voor ons verschijnt in de tegenwoordigheid van zijn Vader. En niettegenstaande de verre afstand van plaats die er is tussen zijn lichaam, nu verheerlijkt in de hemel, en ons, nu sterfelijk op deze aarde, geloven wij toch zeer zeker dat het brood dat wij breken de gemeenschap is van het lichaam van Christus, en de beker die wij zegenen de gemeenschap van zijn bloed. Zodat wij belijden en zonder twijfel geloven dat de gelovigen in het rechte gebruik van de tafel des Heeren *Ef. 5.30. Matth. 27.50. Mark. 15.37. Luk. 23.46. Joh. 19.30.*

& 6.51, 53, 54, 55, 56, 57, 58. zo het lichaam van de Heere Jezus eten en zijn bloed drinken, dat Hij in hen blijft en zij in Hem; ja, dat zij zo vlees van zijn vlees en been van zijn benen gemaakt worden, dat, zoals de eeuwige Godheid aan het vlees van Christus Jezus (dat uit eigen staat en natuur sterfelijk en vergankelijk was) leven en onsterfelijkheid gegeven heeft, zo ook het vlees en bloed van Christus Jezus, door ons gegeten en gedronken, ons dezelfde voorrechten geeft; welke, zo belijden wij, ons noch alleen op dat ogenblik gegeven worden, noch ook alleen door de eigen kracht en deugd van de sacramenten; toch bevestigen wij dat de gelovige in het rechte gebruik van de tafel des Heeren zulk een verbinding met Christus Jezus heeft als de natuurlijke mens niet kan begrijpen; ja, en verder bevestigen wij dat, hoewel de gelovige, door nalatigheid en menselijke zwakheid bezwaard, bij de handeling van het Avondmaal zelf niet zoveel profijt heeft als hij zou willen, het toch daarna vrucht zal voortbrengen, als levend zaad gezaaid in goede aarde; want de Heilige Geest, Die nooit van de rechte instelling van de Heere Jezus gescheiden kan worden, zal de gelovigen de vrucht van die geheimzinnige handeling niet onthouden. Maar dit alles, zeggen wij, komt door een waar geloof, dat Christus Jezus aangrijpt, Die alleen zijn sacramenten voor ons krachtdadig maakt. En daarom, al wie ons belastert alsof wij beweerden of geloofden dat de sacramenten alleen naakte en blote tekenen zijn, doet ons onrecht en spreekt tegen een kennelijke waarheid. Maar dit moeten wij vrijuit en rondborstig belijden, dat wij onderscheid maken tussen Christus Jezus in zijn eeuwige wezen en de elementen in de sacramentele tekenen. *1 Kor. 11.28, 29.* Zodat wij noch de tekenen zullen aanbidden in plaats van hetgeen daardoor betekend wordt, noch ook hen verachten en uitleggen als onnut en ijdel, maar hen gebruiken met alle eerbied, onszelf nauwkeurig beproevend voordat wij dat doen, omdat wij door de mond van de apostel verzekerd zijn dat zulken die van dat brood eten en uit die beker drinken op onwaardige wijze, schuldig zijn aan het lichaam en bloed van de Heere Jezus.

XXII - Van de rechte bediening van de sacramenten

Opdat de sacramenten recht bediend worden, achten wij twee dingen noodzakelijk. Het eerste, dat zij bediend worden door wettige dienaren, van wie wij bevestigen dat het alleen zij zijn die tot de prediking van het Woord zijn aangesteld, in wier mond God enige predicatie van vermaning gelegd heeft, en die mannen zijn die daartoe door enige kerk wettig gekozen zijn. Het andere, dat zij bediend worden met zulke elementen en op zulk een wijze als God verordend heeft. Anders, zo bevestigen wij, houden zij op rechte sacramenten van Christus Jezus te zijn. En daarom is het dat wij de gemeenschap met de pauselijke kerk in het deelhebben aan haar sacramenten ontvluchten: ten eerste, omdat haar dienaren geen dienaren van Jezus Christus zijn (ja, *Matth. 26.26,* enz. *Mark. 14.22,* enz. *Luk. 22.19,* enz. *1 Kor. 11.24.* wat nog afschuwelijker is: zij laten vrouwen, die de Heilige Geest niet toestaat in de gemeente te leren, dopen); en ten tweede, omdat zij zowel het ene als het andere sacrament zo met hun eigen vindingen vervalst hebben, dat geen deel van de handeling van Christus in haar oorspronkelijke zuiverheid blijft. Want olie, zout, speeksel en dergelijke bij de doop zijn slechts menselijke vindingen; aanbidding, verering, het ronddragen door straten en steden, en het bewaren van het brood in

doosjes zijn ontheiliging van de sacramenten van Christus, en geen gebruik daarvan. Want Christus Jezus zei: Neemt, eet, enz. Doet dit tot mijn gedachtenis. Door welke woorden en welk bevel Hij brood en wijn geheiligd heeft om het sacrament van zijn lichaam en bloed te zijn, opdat het ene gegeten zou worden en allen uit het andere zouden drinken, en niet opdat zij bewaard zouden worden om als God aanbeden en geëerd te worden, zoals de blinde papisten tot nu toe gedaan hebben, die ook heiligschennis begaan hebben door het volk een deel van het sacrament te ontroven, namelijk de gezegende beker. Bovendien wordt, opdat de sacramenten recht gebruikt worden, vereist dat het doel en de reden waarom de sacramenten ingesteld zijn, begrepen en in acht genomen worden, zowel door de dienaar als door de ontvangers. Want als de bedoeling in de ontvanger veranderd wordt, houdt het rechte gebruik op; wat zeer duidelijk blijkt uit de verwerping van de offers (zoals ook wanneer de leraar valse leer leert), die God hatelijk en een gruwel waren (hoewel zij zijn eigen inzettingen waren), omdat goddeloze mensen ze tot een ander doel gebruikten dan God verordend had. Hetzelfde bevestigen wij van de sacramenten in de pauselijke kerk, waarin, zo bevestigen wij, de gehele handeling van de Heere Jezus vervalst is, zowel in de uiterlijke vorm als in het doel en de bedoeling. Wat Christus Jezus deed Let wel. en beval te doen, blijkt duidelijk uit de drie evangelisten die van het sacrament spreken, en uit de heilige Paulus; wat de priester aan zijn altaar doet, behoeven wij niet te verhalen. Het doel en de reden van de instelling van Christus, en waarom die zelf gebruikt zou worden, is uitgedrukt in deze woorden: Doet dit tot mijn gedachtenis; *1 Kor. 11.25, 26* zo dikwijls als gij dit brood zult eten en deze beker zult drinken, zult gij de dood des Heeren verkondigen (dat is, verheffen, prediken, grootmaken en prijzen), totdat Hij komt. Maar tot welk doel en in welke bedoeling de priesters hun missen lezen, laten de woorden van hun eigen leraars en geschriften getuigen, namelijk dat zij middelaars zijn tussen Christus en zijn Kerk, *Hebr. 9.27, 28* om God de Vader een verzoenend offer op te offeren voor de zonden van de levenden en de doden. Welke leer, als lasterlijk jegens Christus Jezus en afbreuk doende aan de genoegzaamheid van zijn enig offer, eenmaal geofferd tot reiniging van allen die geheiligd zullen worden, wij ten enenmale verfoeien, verafschuwen en verzaken.

XXIII - Aan wie de sacramenten toekomen

Kol. 2.11, 12 WIJ belijden en erkennen dat de doop zowel toekomt aan de kinderen van de gelovigen als aan hen die tot jaren van onderscheid gekomen zijn; *Rom. 4.11. Gen. 17.10. Matth. 28.19.* en zo veroordelen wij de dwaling van de wederdopers, die ontkennen dat de doop aan kinderen toekomt voordat zij geloof en verstand hebben. Maar het Avondmaal des Heeren, belijden wij, komt alleen toe aan zulken die huisgenoten van het geloof zijn en zichzelf kunnen beproeven en onderzoeken, zowel in hun geloof als in hun plichten jegens hun naasten. Zulken die aan die heilige tafel eten zonder geloof, *1 Kor. 11.28, 29.* of in tweedracht en verdeeldheid met hun broeders zijn, eten onwaardig. En daarom is het dat in onze kerken de dienaren een openbaar en bijzonder onderzoek doen naar de kennis en de wandel van hen die tot de tafel van de Heere Jezus zullen worden toegelaten.

XXIV - Van de burgerlijke overheid

Rom. 13.1. Tit. 3.1. 1 Petr. 2.13. WIJ belijden en erkennen dat keizerrijken, koninkrijken, heerschappijen en steden door God onderscheiden en verordend zijn, en dat de machten en gezagsdragers daarin (hetzij keizers in hun keizerrijken, koningen in hun koninkrijken, hertogen en vorsten in hun heerschappijen, of andere overheden in vrije steden) Gods heilige verordening zijn, verordend tot openbaring van zijn eigen heerlijkheid en tot bijzonder nut en voordeel van het mensdom. *Rom. 13.2.* Zodat, al wie erop uit is de gehele staat van de burgerlijke regeringen, die nu lang bevestigd zijn, weg te nemen of te verwarren, van zulke mensen bevestigen wij dat zij niet alleen vijanden van het mensdom zijn, maar ook goddeloos strijden tegen Gods uitdrukkelijke wil. *Rom. 13.7.* Verder belijden en erkennen wij dat zulke personen als in gezag gesteld zijn, bemind, geëerd en gevreesd moeten worden, en in de eerbiedigste achting gehouden, omdat zij de stedehouders van God zijn, in wier vierschaar God Zelf zit en oordeelt (ja, *1 Petr. 2.17. Ps. 82.1.* zelfs de rechters en vorsten zelf), aan wie door God het zwaard gegeven is, tot lof en verdediging van de goeden, en om alle openlijke boosdoeners te wreken en te straffen. Aan koningen bovendien, vorsten, regeerders en overheden, zo bevestigen wij, komt allereerst en allervoornaamst de instandhouding en zuivering van de religie toe; zodat zij niet alleen aangesteld zijn voor de burgerlijke regering, maar ook tot handhaving van de ware religie en tot onderdrukking van alle afgoderij en bijgeloof, van welke aard ook, 1 Kron. 22, 23, 24, 25, 26. hfdst. 2 Kron. 29, 30, 31. hfdst. *2 Kron. 34,* & 35. hfdst. zoals te zien is in David, Josafat, Hizkia, Josia en anderen, die om hun ijver in deze zaak hoog geprezen worden. En daarom belijden en betuigen wij dat zulken die de hoogste machten weerstaan (wanneer die doen wat tot hun ambt behoort), Gods verordening weerstaan en daarom niet onschuldig kunnen zijn. En verder bevestigen wij dat, al wie hun zijn hulp, raad en bijstand weigert, terwijl de vorsten en regeerders waakzaam arbeiden in de uitoefening van hun ambt, dat diezelfde mensen hun hulp, steun en raad weigeren aan God, Die door de tegenwoordigheid van zijn stedehouder die van hen vraagt.

XXV - De gaven die de Kerk om niet gegeven zijn

Hoewel het Woord van God waarachtig gepredikt, de sacramenten recht bediend en de tucht uitgeoefend naar het Woord van God, de zekere en onfeilbare tekenen van de ware Kerk zijn, *Matth. 13.24, 25, 26,* enz. bedoelen wij toch niet dat ieder bijzonder persoon die met zulk een gezelschap verenigd is, een uitverkoren lid van Christus Jezus is; want wij erkennen en belijden dat dolik, onkruid en kaf gezaaid kunnen worden, in grote overvloed opgroeien en midden tussen de tarwe liggen, *Matth. 13 20, 21* dat is, dat de verworpenen met de gemeenschap van de uitverkorenen verenigd kunnen zijn en uiterlijk met hen de weldaden van het Woord en de sacramenten kunnen gebruiken. *Rom. 10.9, 13.* Maar zulken, die slechts tijdelijke belijders zijn met de mond maar niet met het hart, vallen af en volharden niet tot het einde. En daarom hebben zij geen vrucht van de dood, de opstanding en de hemelvaart van Christus.

Maar zulken die met een ongeveinsd hart geloven en met de mond vrijmoedig de Heere Jezus belijden (zoals wij hiervoor gezegd hebben), zullen zeer zeker deze gaven ontvangen, *Rom. 7,* enz. *2 Kor. 5.21.* ten eerste, in dit leven de vergeving van de zonden, en dat alleen door het geloof in het bloed van Christus, in zoverre dat, hoewel de zonde in deze sterfelijke lichamen overblijft en voortdurend blijft, *Joh. 5.28, 29. Openb. 20.13.* Job 19.25, 26, 27. zij ons toch niet wordt toegerekend, maar vergeven en bedekt wordt met de gerechtigheid van Christus. Ten tweede, in het algemene oordeel zal aan iedere man en vrouw de opstanding van het vlees gegeven worden. Want de zee zal haar doden teruggeven, de aarde hen die daarin besloten zijn; ja, de Eeuwige, onze God, zal zijn hand uitstrekken over het stof, *Matth. 25 31. Openb. 14.10.* en de doden zullen onverderfelijk opstaan, en dat in het wezen van hetzelfde vlees dat ieder mens nu draagt, om naar hun werken heerlijkheid of straf te ontvangen. Want zulken die nu behagen scheppen in ijdelheid, *Rom. 2.7, 8, 9, 10.* wreedheid, onreinheid, bijgeloof of afgoderij, zullen verwezen worden tot het onuitblusbare vuur, *Fil. 3 21. 1 Kor. 15.28.* waarin zij voor eeuwig gepijnigd zullen worden, zowel in hun lichaam als in hun zielen, die zij nu overgeven om de duivel te dienen in alle gruwel. Maar zulken die tot het einde volharden in het goeddoen, de Heere Jezus vrijmoedig belijdend, zo geloven wij standvastig, zullen heerlijkheid, eer en onsterfelijkheid ontvangen, om voor eeuwig te regeren in het eeuwige leven met Christus Jezus, aan Wiens verheerlijkt lichaam al zijn uitverkorenen gelijkvormig gemaakt zullen worden, wanneer Hij weer zal verschijnen ten oordeel en het Koninkrijk zal overgeven aan God, zijn Vader, Die dan zal zijn en altijd zal blijven alles in allen, God, geloofd tot in eeuwigheid. Hem, met de Zoon en met de Heilige Geest, zij alle eer en heerlijkheid, nu en tot in eeuwigheid. Amen.

Sta op, o Heere, en laat Uw vijanden beschaamd worden; laat hen die Uw heilige Naam haten, vlieden van Uw aangezicht. Geef Uw dienstknechten kracht om Uw Woord met vrijmoedigheid te spreken, en laat alle volken tot Uw ware kennis komen.

© 2026 Westminster 1647 :: https://westminster1647.com/nl/correo